

9 Sebevraždy podle velikostní skupiny obce

Další možnou charakteristikou, z jejíhož pohledu lze na sebevraždy pohlížet, je velikost obce trvalého bydliště. Standardně jsou obce rozděleny do devíti velikostních skupin obcí, přičemž z kategorie obcí se 100 tisíci a více obyvateli bylo kvůli svým specifickým charakteristikám vyčleněno hlavní město Praha.

Rozdíly v úrovni sebevražděnosti podle velikosti obce trvalého bydliště jsou jen velmi malé a nevykazují žádný charakteristický rys, a to ani z hlediska vývoje v čase. V letech 2001 až 2020 byla nejnižší míra sebevražděnosti mužů v Praze, zatímco u žen tomu bylo přesně naopak – míra sebevražděnosti žen podle velikosti obce byla v Praze po celou dobu nejvyšší. U mužů byla druhá nejnižší úroveň sebevražděnosti v obcích se 100 tisíci nebo více obyvateli, a to v celém sledovaném období s výjimkou posledního pětiletého období (2016–2020), kdy byla naopak třetí nejvyšší. I u žen patřila tato velikostní skupina obcí k těm s nižší sebevražděností, a to stejně jako u mužů až na období let 2016–2020.

Tab. 9.1 Sebevraždy na 100 tis. obyvatel* podle velikosti obce v letech 2001–2020 (pětiletá období)

Velikost obce (počet obyvatel)	2001–2005	2006–2010	2011–2015	2016–2020
	Celkem			
–499	17,1	15,0	14,9	12,5
500–999	16,7	13,6	15,4	11,5
1 000–1 999	16,2	13,7	15,1	11,5
2 000–4 999	16,5	14,4	14,4	12,6
5 000–9 999	17,3	14,2	15,2	11,3
10 000–19 999	16,8	14,1	15,5	12,4
20 000–49 999	16,1	13,7	14,6	12,3
50 000–99 999	16,9	14,0	14,7	12,0
100 000+ bez Prahy	15,2	12,3	12,7	12,9
Praha	14,6	12,6	13,4	11,6
ČR	16,3	13,8	14,6	12,3
	Muži			
–499	30,8	26,4	25,3	21,9
500–999	28,9	23,8	27,5	19,9
1 000–1 999	29,0	25,0	27,3	20,2
2 000–4 999	29,1	25,8	24,6	22,7
5 000–9 999	30,7	25,6	27,0	19,3
10 000–19 999	29,8	24,9	27,1	20,9
20 000–49 999	28,0	24,6	25,4	20,1
50 000–99 999	29,6	24,3	25,1	20,4
100 000+ bez Prahy	25,7	22,1	22,5	21,6
Praha	24,0	20,9	22,2	18,3
ČR	28,5	24,4	25,3	20,5
	Ženy			
–499	4,9	4,4	4,8	3,5
500–999	6,5	4,3	4,5	3,5
1 000–1 999	5,0	3,5	4,2	3,5
2 000–4 999	5,7	4,6	5,0	3,5
5 000–9 999	6,0	4,6	4,8	4,2
10 000–19 999	6,6	5,1	5,6	4,9
20 000–49 999	6,2	4,3	5,2	5,6
50 000–99 999	6,5	4,9	5,4	4,5
100 000+ bez Prahy	6,2	3,9	4,0	5,3
Praha	6,9	5,5	5,8	5,8
ČR	6,1	4,6	5,0	4,5

* Jako standard použita struktura populace České republiky podle pohlaví a věku – průměr středních stavů let z období 2016–2020.

Skupina nejmenších obcí (do 500 obyvatel) patřila z hlediska mužské sebevražednosti k obcím s vysokou úmrtností na sebevraždy, u žen naopak mezi obce s nízkou sebevražedností. Podobně je na tom také skupina obcí s jedním až dvěma tisíci obyvateli. Skupina obcí, ve které byla v letech 2001 až 2020 vyšší míra sebevražednosti jak u mužů, tak u žen, byla skupina s 10 až 20 tisíci obyvateli.

Obecně lze říci, že podíl sebevražd žen na celkovém počtu sebevražd je u obcí s menším počtem obyvatel nižší a vyšší u obcí s vyšším počtem obyvatel, ale závislost není lineární. V období let 2011–2020 bylo nejvyšší zastoupení žen zaznamenáno v Praze, a to 24,3 %. Více než pětinu tvořily sebevraždy žen v obcích s 20 až 50 tisíci obyvateli. Naopak nejnižší byl podíl sebevražd žen v obcích do 2 tisíc obyvatel (v obcích s 1 až 2 tisíci obyvateli 14,7 %, v obcích do 500 obyvatel 14,8 % a v obcích s 500 až tisícem obyvatel 15,0 %). Jedním z faktorů, které k výši podílu sebevražd žen na celkovém počtu sebevražd mohly přispět, je zastoupení žen v populaci, které je v obcích s méně obyvateli nižší a s rostoucím počtem obyvatel se zvyšuje (v roce 2020 byl podíl žen v populaci obcí do 500 obyvatel 49,1 %, zatímco v obcích se 100 tisíci a více obyvateli 51,2 %).

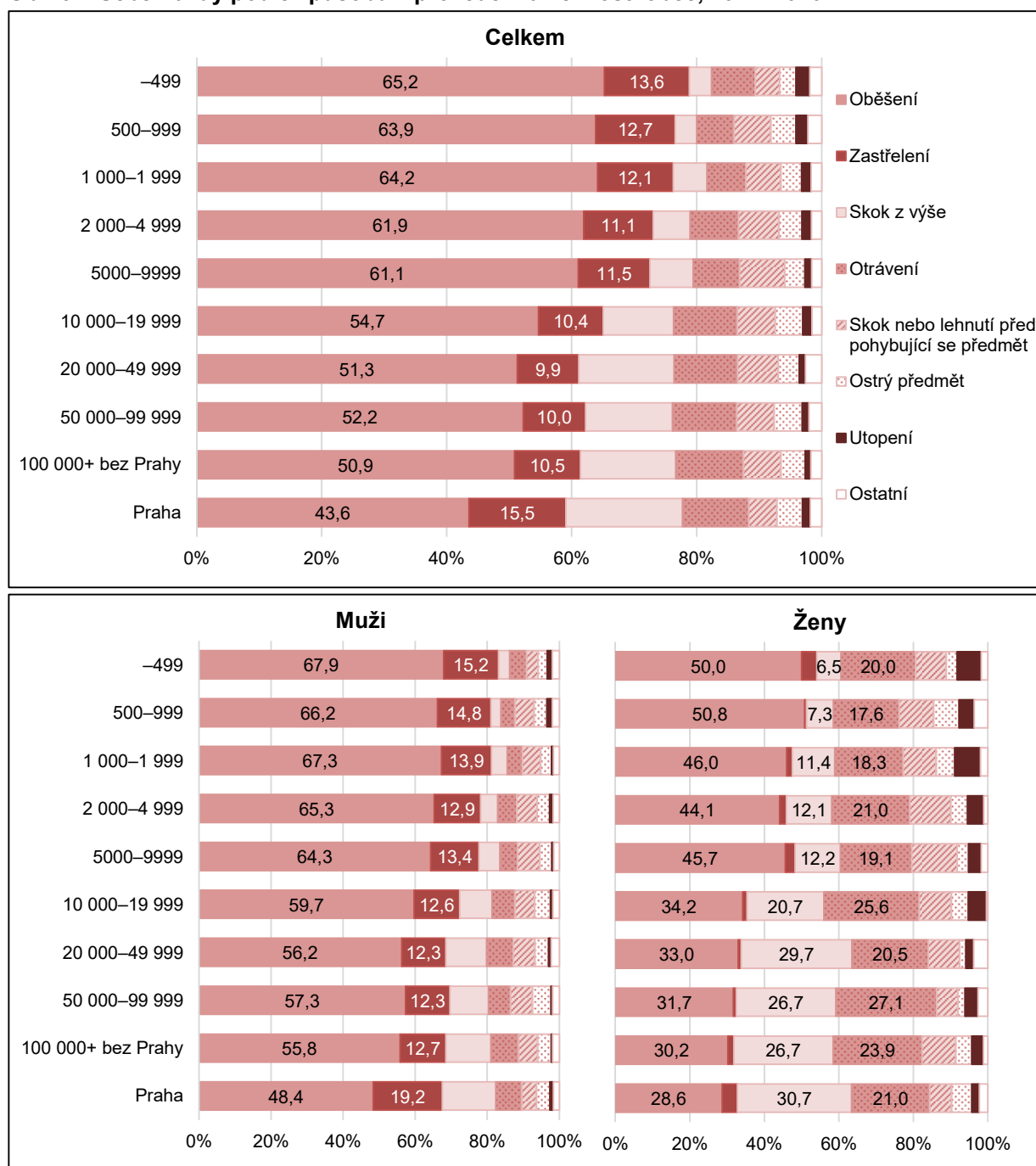
S tím souvisí i počet sebevražd mužů na 1 sebevraždu ženy, který byl vyšší v kategoriích obcí s nižším počtem obyvatel, zejména do 5 tisíc obyvatel, a naopak nižší v obcích s vyšším počtem obyvatel, zejména v Praze. A tak zatímco v obcích do 5 tisíc obyvatel připadalo v období 2011–2020 na 1 sebevraždu ženy 5,3–5,8 sebevražd mužů, v obcích nad 5 tisíc obyvatel to ve stejném období bylo 3,1 (v Praze) až 4,7 sebevražd (v obcích se 5 až 10 tisíci obyvateli) mužů.

Tab. 9.2 Sebevraždy podle pohlaví a velikosti obce v letech 2001–2020

Kraj	Počet		Podíl pohlaví (%)		Počet sebevražd mužů na 1 sebevraždu ženy
	muži	ženy	muži	ženy	
–499	979	170	85,2	14,8	5,8
500–999	1093	193	85,0	15,0	5,7
1 000–1 999	1174	202	85,3	14,7	5,8
2 000–4 999	1439	274	84,0	16,0	5,3
5 000–9 999	1080	231	82,4	17,6	4,7
10 000–19 999	1086	266	80,3	19,7	4,1
20 000–49 999	1378	371	78,8	21,2	3,7
50 000–99 999	1057	262	80,1	19,9	4,0
100 000+ bez Prahy	1065	255	80,7	19,3	4,2
Praha	1217	391	75,7	24,3	3,1
ČR	11 568	2 615	81,6	18,4	4,4

Velikostní kategorie obcí se vzájemně poměrně významně liší způsobem provedení sebevraždy. S rostoucí velikostí obce se v letech 2011–2020 snižovalo zastoupení sebevražd spáchaných oběšením, a to jak u mužů, tak u žen, výraznější úbytek takto provedených sebevražd lze pozorovat u obcí s 10 tisíci a více obyvateli. U mužů je druhým nejčastějším způsobem sebevraždy zastřelení, a to ve všech velikostních skupinách obcí, v Praze a obcích do tisíce obyvatel je jeho zastoupení výraznější. Třetím nejčastějším způsobem, který volí muži v obcích s 10 tisíci a více obyvateli je skok z výšky, v obcích s 500–9 999 obyvateli je třetím nejčastějším způsobem sebevraždy skok před pohybující se předmět a v obcích do 500 obyvatel otrava. U žen v Praze bylo oběšení druhým nejčastějším způsobem provedení sebevraždy, nejčastěji ženy v Praze volily jako dobrovolný odchod ze života skok z výše. Skok z výše byl druhým nejčastějším způsobem sebevraždy žen v obcích s 20 až 50 tisíci obyvateli a se 100 tisíci a více obyvateli, v ostatních velikostních kategoriích obcí volily ženy jako druhý nejčastější způsob dobrovolného ukončení života otravu.

Obr. 9.1 Sebevraždy podle způsobu provedení a velikosti obce, 2011–2020**

**Nejsou zahrnuta úmrtí pod kódem Y870 Následky úmyslného sebepoškození, protože u něj nelze rozlišit způsob provedení sebevražedného pokusu, na jehož následky osoba zemřela.

